

GENUL PIETROSIA A FOST REABILITAT

G. NEGREAN *

Abstract: On a basis of morphological analyses of achenas, as well as the monopodial structure of the rhizome, there it is coming to the rhizome, there it is coming to the fore the fact that Sennikov has restored the genus *Pietrosia*. Unfortunately, all the previously nomenclatural combinations, including here also those made by Sennikov himself, are not accurately and it is necessary an improvement of it. In this paper, there are made also some comments over *Pietrosia*, as a particular genus.

Key words: *Pietrosia*, Asteraceae, Romania, taxonomy, reassessment, typification.

Genul *Pietrosia* a fost descris de Nyárády în 1963 [3] din Munții Bistriței, Pietrosul Broștenilor, cu o singură specie: *Pietrosia levitomentosa* Nyár. Mai târziu Soó (1968) transferă specia la genul *Hieracium*, propunând o nouă combinație. Sell (1976), care a prelucrat genul *Andryala* și a fost coautor la prelucrarea genului *Hieracium* pentru Flora Europaea [10], a transferat planta noastră la genul *Andryala*, propunând și el o nouă combinație. Recent Sennikov [6] reanalizează cele trei genuri și ajunge la concluzia că genul *Pietrosia* trebuie reconsiderat. El se bazează mai ales pe caracterele achenei [7], [8], de dimensiuni mult mai mari ca la *Andryala* și cu coastele contopite la marginea de sus într-un inel fără dinți. Este important și caracterul monopodial al rozetelor. Mai mult, pe baza unor caractere morfologice, transferă de la *Andryala* o specie la genul *Pietrosia*. Genul *Pietrosia* pare mai primitiv și ocupă un loc intermediar între cele două genuri, *Andryala* și *Hieracium*. Personal am consultat la Cluj 10 taxoni de *Andryala*. Marea majoritate sunt specii anuale fără rozete de frunze bazale. *A. agardhii* este cea mai apropiată de *Pietrosia*, fiind perenă și având rozetă de frunze de tip *Aurinia saxatilis*.

Din păcate, Nyárády nu a indicat corect tipul nomenclatural (Art. 37), când a descris genul *Pietrosia*. Este interesant că nici Soó [9] și nici Sell [5] nu au observat acest lucru, toate combinațiile făcute de ei fiind invalide. Acest lucru l-a făcut Sennikov. Nu înțelegem însă de ce Sennikov nu a consultat materialul original de la Cluj, unde tipul este depus. A apelat la exsiccata *Flora Moldaviae et Dobrogeae exsiccata* (nr. 587), împrumutată de la Helsinki [H 1.578.347]. A indicat deci ca tip nomenclatural un isolectotip. Cum, după Codul de nomenclatură la regăsirea materialului original, acesta ia locul unui alt tip, care nu a fost indicat de autorul descrierii - Exsiccata a fost publicată în 1985 [2], iar Nyárády a descris taxonul în 1963 și a murit în 1966, este luat automat de materialul original, care a stat la baza descrierii taxonului (Art. 8). Materialul original se află la Herbarul Grădinii Botanice Cluj [CL 443.644] pe care Nyárády a scris sp. n. Am luat legătura cu Sennikov pentru a proceda la indicarea corectă a tipului nomenclatural.

Andryala agardhii se apropie mai mult de genul *Pietrosia*, dar diferă prin unele caractere de aceasta, Sennikov transferă specia respectivă la *Pietrosia*, creînd în același timp două secții. În rezumat, noua nomenclatură propusă de Sennikov este următoarea:

Pietrosia Nyárády ex Sennikov **gen. nov.** (*Pietrosia* Nyárády, *Rev. Biol. /București/* **8**(3): 250 (1963), nom. inval. (Art. 37).

* Botanical Garden "D. Brandza", University of Bucharest

Sect. 1. *Pietrosia*, cu scvamele receptaculului prezente și foliole involucrale cu peri simpli lungi.

1. *Pietrosia levitomentosa* Nyár. ex Sennik. (*P. levitomentosa* Nyár., nom. invalid. (Art. 37 și 8); *Andryala levitomentosa* (Nyár.) P. D. Sell (1976), nom. invalid. (Art. 37); *Hieracium levitomentosum* Nyár. ex Soó (1968), nom. invalid. (Art. 37).

Sect. 2. *Andryalopsis* Sennik., cu receptacul fără scvame și cu foliolele involucrale cu peri glandulari scurți

2. *Pietrosia agardhii* (Haensel. ex DC.) Sennik. (*Andryala agardhii* Haensel. ex DC.).

Până la urmă, depinde pe ce caracter se pune mai mare greutate. Poate mai corect ar fi să fie creat un nou gen pentru ultima specie, gen ce ar putea fi numit *Agardhia*, respectiv *Agardhia aghardii* - dacă codul de nomenclatură o permite sau un alt nume, *Andryalopsis* (Sennik.), cu specia *Andryalopsis agardhii* (Haensel. ex DC.). Personal aș pune poate chiar mai mare preț pe distribuția geografică, pe izolare și pe vârstă. *Pietrosia levitomentosa*, mai apropiată de genul *Andryala*, pare să fie izolată de acesta încă de la sfârșitul terțiarului încât legăturile genetice dintre ele s-au întrerupt demult. Planta noastră este în mod cert un paleotaxon, fără legături recente cu genul *Hieracium*. Numărul de cromosomi - 18 [1] ar pleda și el pentru gen aparte, mai apropiat de *Andryala*. Două dintre cele trei specii europene de *Andryala* rămase, au tot 18 cromosomi [5]. La sfârșitul terțiarului a existat o legătură între Pirinei și Carpați. Este probabil că un strămoș comun, să zicem „*Andryalites*”, a avut o vigoare deosebită extinzându-se pe un areal foarte mare. Mai târziu clima s-a schimbat mult, planta noastră a supraviețuit în mod cu totul uimitor, pentru o plantă de tip mediteranoid, în Carpații Orientali, rămânând izolată sute de mii de ani, transformându-se în ceea ce azi numim *Pietrosia levitomentosa*. Cea mai apropiată „rudă”, dacă e să-l credem pe Sennikov, este azi la mare distanță, cele mai apropiate populații fiind în Corsica. Nu pe Coasta dalmată (Ragusa, azi Dubrovnik), așa cum susțin Corneanu & Szabó (1980: 77), fiind vorba de altă Ragusa.

Probleme de conservare. Atenția care s-a dat plantei noastre a dus și la distrugerea multor exemplare prin distribuire în două exsiccate (Țopa et al. in LAZĂR & LEOCOV 1985) și în nenumărate coli de herbar în diferite colecții. Se încearcă și multiplicarea ex situ a plantei. După unele informații inedite, planta s-ar mai afla într-un loc, deocamdată nedezvăluit.

Mulțumiri. Mulțumim Domnului Andrei Sennikov pentru informațiile cerute. De asemenea, colegii Paulina Anastasiu, pentru discuțiile avute pe teme de taxonomie și de nomenclatură, ca și pentru facilitarea primirii informațiilor.

Bibliografie citată

1. CORNEANU G. & SZABÓ A.T., 1980 – Date corologice și cariologice privind specii vegetale endemice și rare din România (I) • Chorological and caryological data for some endemic and rare plants from Romania I. *Andryala levitomentosa*, *Dianthus henteri*, *D. nardiformis*. *Stud. Cercet. Conserv. Nat. Baze Ecol.*, Drobeta Turnu Severin /1980/: 73-81.
2. LAZĂR Maria & LEOCOV M., 1985 – *Schedae ad „Floram Moldaviae et Dobrogeae Exsiccatam”* a Horto Botanico Universitatis „A. I. Cuza” Iasiensis editam. Centuria VI. (nr. 501-600 + Addenda 19 nr.). Iași, 31 pp.
3. NYÁRÁDY E.I., 1963 – Bereicherung der Wissenschaft mit einer für die Flora der RVR endemischen neuen Gattung und drei neuen endemischen Arten. *Rev. Biol.* (București), 8(3): 247-260.
4. SELL P.D., 1976 – Flora Europaea. Notulae systematicae. *Andryala* L. *Bot. J. Linn. Soc.* 71(4): 256.
5. SELL P.D., 1976 – *Andryala*. P. 358. In: T.G. TUTIN & al. (eds), *Flora Europaea*. Vol. 4. *Plantaginaceae to Compositae* (and *Rubiaceae*). Cambridge: Cambridge University Press.
6. SENNIKOV A. N., 1999 – *Pietrosia* Nyárády - the restored genus of the subtribe *Hieraciinae*. *Komarovia* 1: 77-78.

7. SENNIKOV A. N. & ILLARIONOVA I. D., 2001 – Morphologicheskoe i anatomicheskoe stroenie semyanok vidov roda *Hieracium* (Asteraceae) i blizkikh rodov • Morphological and anatomical structure of the achenes of the genus *Hieracium* (Asteraceae) and related genera. *Bot. J.* (St. Petersburg), **86**(3): 37-59.
8. SENNIKOV A. N. & ILLARIONOVA I. D., 2002 – Carpological studies in Asteraceae-Cichorieae, 1. Subtribe Hieraciinae. *Komarovia* **2**: 97-125.
9. SOÓ R., 1968 – Species et combinationes novae florum Europae praecipue Hungariae, VII. *Acta Bot. Hung.* **14**(1-2): 147-156.
10. TUTIN T.G., HEYWOOD V. H., BURGESS N. A., MOORE D. M., VALENTINE D. H., WALTERS S. M. & WEBB D. A. (eds), assist. by A. O. CHATER, R. A. DeFILIPPS & I. B. K. FERGUSON), 1976 – *Flora Europaea*. Vol. **4**. *Plantaginaceae to Compositae* (and *Rubiaceae*). Cambridge: Cambridge University Press, i-xxx, 1-455 pp. + 5 maps.